

CALEA MÂNTUIRII

Săptămânal editat de Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză Pastoral-Misionară al Facultății de Teologie Ortodoxă Arad.
Redactor fondator (1935): Preot Ilarion V. Felea. Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Timotei, Arhiepiscopul Aradului

EDITORIAL

Prezența lui Hristos prin cuvântul Evangheliei

Pentru orice credincios, cuvântul Evanghelie înseamnă mai întâi, ceea ce el întâlnește în Noul Testament, adică Vestea cea bună a mântuirii lumii, prin Fiul lui Dumnezeu întrupat. Despre această Vestă Bună ne relatează îndeosebi primele patru scrieri ale Noului Legământ numite Evangheliile: Evanghelia după Matei, după Marcu, după Luca și după Ioan. Acestea sunt cele mai potrivite scrieri, din care noi înțelegem vestea cea bună a mântuirii tuturor oamenilor prin Iisus Hristos, făcut om adevărat, de dragul oamenilor și pentru mântuirea lor. Altfel spus, în viața Bisericii și în teologia ortodoxă, Evanghelia „este mai întâi vestirea plină de bucurie a mântuirii păcătoșilor, prin Persoana lui Hristos.” (Stilianos Papadopoulos, *Teologie și limbă*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 2007, p. 13). Persoana Mântuitorului, puterea și lucrarea ei se transmite ca Adevăr suprem prin Evanghelie, în cadrul Bisericii. Căci, citind cu credință și evlavie Evanghelia lui Hristos, litera acesteia devine transparentă pentru prezența lui Iisus Hristos în ea, ca și comoară, viață și înțelepciune dumnezeiască.

Sfântul Apostol Petru vorbește convingător despre prezența lui Hristos și puterea Lui, prin propovăduirea Evangheliei Sale: „Pentru că noi v-am adus la cunoștință puterea Domnului nostru Iisus Hristos și venirea Lui, nu luându-ne după basme meșteșugite, ci fiindcă am văzut slava Lui cu ochii noștri” (II Petru 1, 16). Esența Evangheliei o reprezintă deci, realitatea Întrupării, a învățurii, a Patimilor, Crucii, Morții și Învierii Domnului. Adică, este vorba de o realitate vie și personală, aceea a lui Iisus Hristos, ca Persoană divină și umană, totodată, care, prin Duhul Sfânt este la dispoziția tuturor oamenilor, care sunt chemați de Hristos, ca să primească de la El, lumină și călăuzire, viață și mântuire. De aceea, când citim Cuvântul Evangheliei acasă, dar mai

ales când îl ascultăm în Biserică, el ni se deschide în înțelesul lui adevărat, viu și mângâietor, întrucât exprimă Persoana cea vie a lui Hristos. El ne-a făgăduit după Înviere, că va fi permanent cu noi, când a zis: „Iată, Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor” (Matei 28, 20).

Prezența Lui cu noi este o prezență reală, care ne cheamă la însușirea iubirii, a jertfei, a pildei Lui, de Om adevărat, fiind, desigur, în același timp, și Dumnezeu adevărat. Asemenea Apostolilor, aflați cu Domnul pe Muntele Schimbării Sale la Față, care au văzut Slava Lui, tot așa și cei care cred cu adevărat în El și primesc Evanghelia Lui, pot participa la viața Lui nemuritoare.

Mântuitorul sintetizează esența Persoanei și a învățurii Lui, atunci când spune: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața” (cf. Ioan 14, 6). El este într-adevăr Calea care duce la Dumnezeu, Adevărul, Care îl descoperă pe Dumnezeu și Viața pe care o împărtășește celor care cred în El, de la Dumnezeu. Cele trei cuvinte, prin care Domnul Se definește pe Sine, nu sunt cuvinte abstracte, ci arată dimpotrivă, concretețea Persoanei Lui, ca și Cale, Adevăr și Viață.

Adevărul este Însăși Persoana lui Iisus Hristos, de care credincioșii se pot împărtăși în Biserică Lui, prin Sfintele Taine, și, îndeosebi, prin Taina Euharistiei, prin care Hristos Se dăruiește cu Însuși Trupul și Sângele Său „spre iertarea păcatelor și viața veșnică”. Cunoșcând Evanghelia și Persoana lui Hristos, noi participăm la viața Lui. Nu este vorba de o cunoaștere a Evangheliei Sale în sens pur informativ, teoretic și abstract, ci de o cunoaștere – participare la viața lui Hristos, în unirea cea tainică prin Duhul Sfânt cu El, și prin care Mântuitorul se face prezent și trăiește în noi și noi în El (cf. Galateni 2, 20).

Pr. Ioan TULCAN

PREDICA

Duminica vameșului și a fariseului Duminica a XXXIII-a după Rusalii

„Zis-a Domnul pilda aceasta: Doi oameni s-au suit la templu, ca să se roage: unul fariseu și celălalt vameș. Fariseul, stând, așa se ruga în sine: Dumnezeu, îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepti, adulteri, sau ca și acest vameș. Postesc de două ori pe săptămână și dau zeciuială din toate câte câștig. Iar vameșul, departe stând, nu voia nici ochii să-și ridice către cer, ci-și bătea pieptul, zicând: Dumnezeu, fii milostiv mie, păcătosului. Zic vouă că acesta s-a coborât mai îndreptat la casa sa, decât acela. Fiindcă oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smereste pe sine se va înalța.” (Luca 18, 10-14)

Duminica aceasta, prin pericopa evanghelică de la Sfântul Luca, în care ni se relatează parabola Vameșului și a Fariseului, rostită de Mântuitorul „către unii care se credeau drepti și priveau cu dispreț pe ceilalți” (Lc. 18, 9), se inaugurează în Biserică perioada liturgică cunoscută cu denumirea de perioada Triodului, după principala carte liturgică din care se vor face slujbele în biserici până în noaptea Învierii, când va începe perioada Penticostarului.

Începutul perioadei Triodului este pus sub semnul virtuții smereniei, oglindită deplin lămuritor de vameșul din evanghelie, care „departe stând, nu voia nici ochii să-și ridice către cer, ci-și bătea pieptul, zicând: Dumnezeu, fii milostiv mie, păcătosului” (Lc. 18, 13). Pentru lumea de azi, mesajul transmis de Mântuitorul prin gura vameșului este total anacronic, știute fiind tendințele de performanță, de eficiență și competitivitate pe care suntem îndemnați să le asimilăm și să le transmitem copiilor noștri, urmând modelul adevăraților lideri harismatici, care au „reușit”, s-au „descurcat”, sunt „în top” și care acum iradiază și umplu mapamondul cu „aura” lor de oameni deplin realizați. Evanghelia de azi face un apel nu tocmai comod: trebuie să scuturăm de pe luciul minții noastre până și cea mai mică urmă de gând care ne-ar spune că noi am fi ceva fără de prezența și lucrarea

harului Duhului Sfânt. Suntem îndemnați, vreme de zece săptămâni, la un exercițiu de profundă interiorizare, însoțit fiind de glasul vameșului: „Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!”, pentru ca interiorizarea să fie mântuitoare, și nu o altă fațetă a lucrării slavei deșarte de care suntem vanați în toate zilele. Biserica ne cheamă să ne lăsăm lucrați de smerenia Vameșului, pe care o sădește în sufletele celor dornici de ostenele duhovnicești în și prin liturghisirea acestei Duminici. Liturghia acestei Duminici sădește în sufletele celor ce doresc cu dor fierbinte să alerge în arena luptelor duhovnicești începutul smereniei, fără de care nevoitorul nu poate dobândi niciun spor duhovnicesc și nu poate ajunge la cunoașterea de Dumnezeu. „Așa cum rădăcina tuturor rețelilor este mândria, tot așa, pricina tuturor celor bune este smerenia”, învață Avva Evagrie. Unul din pericolele la care sunt expuși cei care vor să se nevoiască în această perioadă, îl reprezintă lucrarea slavei deșarte prin care nevoitorii sunt îndemnați să se distanțeze de cei care nu postesc sau nu se nevoiesc așa de aspru; să condamne pe cei care nu se nevoiesc, și, în mod implicit, se naște amăgirea în care se văd superiori celor care nu se nevoiesc.

Continuare în pagina 2

Pr. Ionel SCÂNTEIE

Din sumar

- ▶ Icoana Întâmpinării Domnului
pagina 2, Sorin Gheorghe Săplăcan
- ▶ Amintiri despre Patriarhul Justinian
pagina 3, interviu acordat de către IPS Timotei pentru redacția Ziarului Lumina
- ▶ Știri
pagina 4

Duminica vameșului și a fariseului

Urmare din pagina 1

O astfel de poziționare este primejdioasă și în măsură să zădărnicească toată zdroaba trupeză de postire și efort ascetic. Drept pentru care Biserica, ca o adevărată mamă, vrea să verse în sufletele fiilor Ei, laptele smereniei, prin care să stingă toată lucrarea otrăvitoare a slavei deșarte care stă să se reverse în sufletele celor care se pregătesc să intre în luptele cele duhovnicești ale Sfântului și Marelui Post al Paștilor.

Smerenia este cea care face ca ostentivitatea ascetică să fie o jertfă bine-plăcută lui Dumnezeu; este focul care coace aluatul virtuților noastre, arătându-le plăcute lui Dumnezeu, și face să coboare harul și lucrarea Duhului Sfânt prin care

nevoitorii devin adevărați cunosători de Dumnezeu, împărțându-se în mod viu duhovnicesc din bunătățile cele dumnezeiești.

„Începutul smereniei și al căinței adevărate stă în recunoașterea deșertăciunii proprii, în voința de a nu ne asemena fariseului și de a implora pe Hristos să ne dea, în milostivirea Sa, smerenia vameșului. În timpul Postului Mare trebuie să fugim de glasul trupeză și de mulțimea cuvintelor unuia și să imităm străpungerea și rugăciunea tăcută a celuilalt, trebuie să evităm suficiența fariseului și să imităm smerenia și mărturisirea vameșului” (Makarios Simonopetritul, *Triodul explicat*, p. 59).

Starea de smerenie este atmosfera

generală a întregii perioade liturgice a Triodului; permanent suntem îndemnați la dobândirea adevăratei smerenii prin citirile și rugăciunile din Triod. Facem amintire de o arhicunoscută cerere din partea a doua a rugăciunii Sfântului Efreem Sirul, în care cerem lui Dumnezeu să ne dea „duhul gândului smerit”. Cu toate că smerenia constituie starea generală a întregii perioade a Triodului, de ea se amintește și în mod special în Duminica aceasta, a Vameșului și Fariseului, în Duminica a patra din Post, când suntem la jumătatea luptelor duhovnicești, și în Săptămâna Mare, când accentul cade în mod exclusiv pe starea de smerenie arătată de Mântuitorul Iisus Hristos în timpul patimilor, răstignirii și morții

Sale pe Cruce. Este ușor să înțelegem faptul că starea de smerenie la care suntem chemați în perioada Triodului are menirea să ne pregătească mintea și inima pentru a vedea, înțelege și simți starea de adâncă și nesfârșită smerenie a Mântuitorului nostru, când a pățit, S-a răstignit și a murit pentru noi și a noastră mântuire. Doar smerenia ne dă șansa să cunoaștem pe Dumnezeu Cel nesfârșit în smerenia Lui.

Să fim cu multă luare-aminte la textele Triodului, la îndemnul, la rugăciunile, la canoanele, la citirile lui, pentru că așa mintea noastră se va deprinde de înțelesurile cele greșite ale lumii și se va deprinde de lucrarea smereniei, prin care va ajunge să vadă, să cunoască și să simtă pe Dumnezeu.

Icoana Întâmpinării Domnului

„Aducerea lui Hristos la templu” sau „întâmpinarea” Domnului nostru Iisus Hristos este întâlnirea noastră cu Dumnezeu prin bătrânul Simeon (Monahul Grigorie Krug, *Cugetările unui iconograf despre sensul și menirea icoanelor*, Editura Sofia, București, 2002, p. 143). Tot Vechiul Testament a văzut atunci împlinirea nădejzii pe care și-o pusese în „rugăciunea sa”. Ca și sărbătoarea Tăierii împrejur, icoana Întâmpinării ne arată că „Cel Care a dat demult Legea astăzi prunc este văzut împli nind cele ale Legii” fiind acum consacrarea Unuia-Născut al lui Dumnezeu (Ieșire 13, 2) și jertfa Curățirii Maicii, la patru zeci de zile după nașterea pruncului băiat (Levitic 12, 6-8). Relatarea evanghelică (Luca. 2, 22-39) a slujit drept bază pentru iconografia sărbătorii.

Scena „întâmpinării” are loc în templu, în fața altarului, acoperit cu un baldachin. Pe altar se văd uneori o cruce, o carte și un sul. De cele două părți ale altarului sunt Maica Domnului în stânga privitorului și Sfântul Simeon în dreapta. Sfântul Iosif vine după Maica Domnului, aducând în faldul veșmântului prinosul părinților săraci (Levitic 12, 8), o pereche de turturele sau de porumbei. Aceste păsări aveau să simbolizeze Biserica lui Israel și pe cea a neamurilor, ca și cele două Testamente al căror Cap este Hristos. Sfânta Ana, fiica lui Fanuel, o văduvă de aproape optzeci și patru de ani, stă în spatele Sfântului Simeon, în fundal, sau în alte icoane în fața lui Iosif. Capul acoperit i se vede din profil; ochii înălțați exprimă inspirația profetică (Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, *Călăuzii în lumea icoanei*, Editura Sofia, București, 2003, p. 182).

Legea mozaică prescria ca primul născut de parte bărbătească să fie oferit Domnului (Ieșire 13,1 și 11-16). În conformitate cu ritualul evreiesc al purificării (Luca 2,22-28), Fecioara Maria îl duce pe Iisus la Templul făcut de mâini omenești, în cea de-a patruzeci de zile după nașterea Sa, pe El, Care, fiind Primul-născut dintre cei morți, va ședea de-a dreapta Tatălui după patruzeci de zile de la înviere. Evanghelistul Luca relatează că Simeon, om „drept și temător de Dumnezeu, aștepta mângâierea lui Israel și Duhul Sfânt era asupra lui. Și lui i se vestise de către Duhul Sfânt că nu va vedea moartea până ce nu-L va vedea pe Hristosul Domnului”, adică pe

Mesia. Preot la templu, Simeon nu intră, așadar, din întâmplare în templu, ci „din îndemnul Duhului” (Luca 2, 25-27), izvor al oricărei întâlniri cu Hristos. Cu toate că Maria nu se distingea prin nimic de celelalte femei, bătrânul se îndreaptă spre ea fără să ezite. Ca și în re lățirea Sfântului Luca, tema Curățirii Maicii este aproape uitată: momentul central al sărbătorii este „întâmpinarea” lui Mesia, în tâlnirea Vechiului și a Noului Testament.

Moise a primit în brațe tablele Legii, însă Simeon îl primește în brațe pe Fiul în a Cărui Întrupare „umbra” este risipită de realitatea deplină a prezenței lui Dumnezeu în mijlocul poporului Său (John Bagley, *Porți spre veșnicie*, Editura Sofia, București, 2004, p. 220). Pentru că Pruncul, în Persoana Sa, leagă Vechiul și Noul Testament, icoana actualizează împlinirea Făgăduinței unui Mântuitor. Altarul de jertfă cu sulul, cartea și crucea, pe care se profilează Primul-născut ocupă centrul icoanei. Pentru că El este după mărturisirea lui Ioan Înaintemergătorul, „Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii” (Ioan 1, 29), prototipul omului nou care va birui moartea și mormântul. În această sfâșietoare față către față dintre Fecioara Maria și dreptul Simeon, însoțiți de Iosif și proorocița Ana, totul mărturisește o bucurie dureroasă. Bucuria întâlnirii Vechiului cu Noul Testament, tristețea Patimii viitoare! Bucuria Luminii care va „lumina neamurile” înainte să strălucească înăuntrul iadului, (Michel Quenot, *Învierea și Icoana*, Editura Christiana, București, 1999, p. 163) tristețe născută de profeția bătrânului făcută Mariei, că „prin sufletul tău va trece sabie” (Luca 2,35). Astfel este înfățișată în icoană slujirea de arhiereu a Mântuitorului Iisus Hristos.

Maica Domnului ține amândouă mâinile întinse, acoperite, într-un gest de oferire. Tocmai i L-a dat pe Fiul ei lui Simeon. Prin aceasta ni se reamintește faptul că Maica Domnului îl dăruiește pe Fiul ei tuturor celor care îl vor primi cu credință și cu dragoste, însușiri exprimate tocmai de brațele întinse ale lui Simeon primindu-L pe Pruncul Hristos. Bătrânul sfânt, aplecându-se înainte, ține Pruncul cu amândouă mâinile, de asemenea acoperite cu veșmântul lui, în semn de venerare (Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, *Op. cit.*, p. 182). Plin

de recunoștință, cu inima încărcată de bucurie, Simeon primește cu emoție în brațele sale „Lumina lumii”, pe Cel ce-l va răscumpăra pe Israel și neamul omenesc. Trupul înclinat spre Pruncul pe care-L ține în brațe dovedește starea de deschidere, de jertfă, de rugăciune a lui Simeon; „Acum liberează pe robul Tău, Stăpâne...” El stă cu totul aplecat deasupra Pruncului-Dumnezeu; toate liniile trupului lui Simeon tind arcuite spre Mântuitorul, alcătuiesc prin mișcarea lor cur bă un vas care primește harul; mâinile bătrânului, acoperite cu smerenie în poala veșmântului său, formează tronul pregătit pentru Mântuitorul (Monahul Grigorie Krug, *Op. cit.*, p. 144). El stă în brațele lui Simeon nu ca un prunc obișnuit, ci ca împărat de patruzeci de zile, așezat pe tron. Hristos nu apare niciodată înfășat în scutece: de obicei, este îmbrăcat într-o tunică scurtă, care adesea îi lasă picioarele goale (Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, *Op. cit.*, p. 181). Prin acestea ni se arată slujirea împărătească a Mântuitorului.

Așezat pe brațele întinse ale bătrânului Simeon, se poate vedea binecuvântând tând cu mâna dreaptă, iar în mâna Sa stângă ține un sul, dând iertarea păcatelor. Este Iisus-Emanuel: „Cuvântul Tatălui Cel fără de început a luat început sub ani, nedespărțindu-Se de a Sa Dumnezeu”, „Cel vechi de zile Prunc S-a făcut după trup.” (Antologhion, Editura Episcopiei Timișoarei, 1999, p. 395-396). În icoana Întâmpinării capul Mântuitorului nu este întors spre Maica Sa, ci către Simeon, și prin această mișcare sunt definite trăsăturile slujirii Lui, acele trăsături care s-au repetat atunci când la vârsta de doisprezece ani, stând de vorbă cu preoții templului din Ierusalim, Hristos parcă uitase de Maica Sa. Această distanțare de propria familie este subliniată de întreaga compoziție a icoanei, prin repartizarea reprezentărilor din cadrul ei (Monahul Grigorie Krug, *Op. cit.*, p. 145). Prin acestea Hristos este înfățișat ca Profet și cel mai mare dascăl al lumii, care nu numai că vestește, dar și împlinește binecuvântând și iertând păcatele robilor săi.

În icoană nimic nu denotă demnitatea preoțească a lui Simeon. Capul nu îi este acoperit, are păr lung, ca al unui nazireu, veșmântul lung îi ajunge până la picioarele goale. Pentru că Pruncul-

Hristos stă așezat pe brațele bătrânului ca pe un tron și nu bătrânul îl ține pe Hristos, ci El îl ține pe Simeon, pentru că acesta îi cere iertare. Astfel întreaga icoană reliefează întreita slujire a Mântuitorului.

Acestei figuri a lui Simeon, „Primitorul de Dumnezeu” i se acordă o mare importanță: zicerea lui profetică, una din tre cele trei „Cântări ale Noului Testament”, se cântă la fiecare vecernie, de-a lungul anului liturgic. S-a încercat identificarea bătrânului sfânt care L-a primit pe Hristos în brațe cu un preot al templului. Unii autori spun că era unul dintre cunosătorii Legii - fiul lui Hilel și tatăl lui Gamaliel, învățător al Sfântului Apostol Pavel. Alții au presupus că Simeon ar fi fost un traducător al Septuagintei, unul din ei șaptezeci, și că Dumnezeu l-a ținut în viață 350 de ani, din pricina în doielii sale, până la venirea lui Mesia ca să se încredințeze de venirea Lui (Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, *Op. cit.*, p. 182-183).

Textele liturgice îi aduc lauda ca celui mai mare dintre profeți: mai mult chiar decât Moise, Simeon s-a învrednicit de numele de „Văzător de Dumnezeu” pentru că lui Moise Dumnezeu i-a apărut învăluit în întuneric, în timp ce Simeon L-a ținut în brațe pe veșnicul Cuvânt Întrupat. De asemenea, el a descoperit neamurilor Lumina, Crucea și Învierea - aluzie la „săbia care va străpunge inima” Mariei. „Acum slobozește” capătă un nou sens: profetul îl roagă pe Domnul să-l lase să vestească întruparea în ținuturile de jos, adică în Iad, devenind cel ce întâmpină și vestește Întruparea lui Hristos, deschizătorul Cerurilor.

În 2017 se împlinesc patru decenii de la mutarea la cereștile locașuri a celui deal treilea Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Cu acest prilej, Sfântul Sinod a hotărât proclamarea Anului comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului. Despre personalitatea vrednicului de pomenire Patriarh Justinian Marina († 1977) ne-a vorbit Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului. Ierarhul cu cei mai mulți ani de slujire arhierescă din cadrul Sfântului Sinod al Bisericii noastre, hirotonit Episcop-vicar în februarie 1976, ne prezintă câteva momente din întâlnirile sale cu Patriarhul Justinian.

Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop, ce amintiri aveți despre prima întâlnire cu vrednicul de pomenire Patriarh Justinian?

Cu regretatul Patriarh Justinian am avut o legătură destul de apropiată, așa spune, încă din timpul studiilor. L-am văzut primădată la începutul arhieriei sale, în 1948. Una dintre primele vizite pe care le-a făcut membrilor Sfântului Sinod, ierarhilor din țară, a fost cea de la Timișoara. Acolo era o catedrală nouă, târnosită în 1946. Mitropolit al Banatului a devenit, chiar înaintea de instalarea noului Patriarh, Vasile Lăzărescu. Eram apropiat de Mitropolitul Vasile și mă aflam în preajma lui, chiar dacă eram destul de tânăr, abia intrasem în Colegiul „Constantin Diaconovici Loga” din Timișoara. Patriarhul Justinian a poposit la Arad și a venit la Timișoara în faptul Vecerniei. A doua zi a slujit Sfânta Liturghie cu Mitropolitul Vasile. Nu a avut arhierie însoțitori, numai consilierii din jur, dintre care mi-i aduc aminte pe părintele secretar Nițșor Cazacu și pe părintele Ioan Gagi. Mi-a rămas foarte apropiată această iconă a vizitei Patriarhului, și cuvântul foarte pe înțeles, adresat credincioșilor. Mitropolitul era fost profesor de teologie, mare teolog și vorbea frumos, dar Patriarhul era la sufletul oamenilor.

După liceu v-ați îndreptat către

Amintiri despre Patriarhul Justinian interviu acordat de către IPS Timotei pentru redacția Ziarului Lumina

Institutul Teologic de grad universitar din București. Cum îl priveau studenții teologi pe Patriarhul Justinian?

Deși majoritatea tinerilor din Timișoara mergeau la Teologie la Sibiu, unii dintre ei, printre care și eu, am mers la București. Acolo l-am avut, din 1953, rector al Institutului Teologic pe Episcopul Teoctist (Patriarhul de mai târziu), și îndrumător de an pe pr. prof. Ioan G. Coman, cu care am lucrat până la doctorat. Există tradiția ca părintele Coman să ne ducă la o Vecernie la Catedrala Patriarhală, ca să ne cunoască Patriarhul. Așadar, tot la o slujbă de Vecernie a venit Episcopul-vicar patriarhal Teoctist, rectorul institutului, care stătea alături de Patriarhul Justinian și ne prezenta pe fiecare. Când a ajuns la mine, m-a prezentat între cei de la Timișoara și am realizat că Patriarhul știa câte ceva despre fiecare. Tatăl meu era diacon onorific, pentru că avea funcția de bază ca profesor de muzică la colegiul timișorean amintit. Patriarhul Justinian știa datele familiale, că tatăl meu este cleric și profesor.

Apoi au mai fost câteva evenimente importante la Timișoara, între care amintesc canonizarea Sfântului Iosif de la Partoș, în 1956. La acea vreme, mă pregăteam pentru licența în teologie și a venit și părintele Coman la Timișoara. De această dată, nu am mai făcut parte din anturajul clericilor, ci, fiind asimilat bucureștenilor, m-a luat lângă el părintele Chiriță, șeful echipei de filmare și fotografiere a evenimentului. O misiune destul de grea, pentru că era nevoie de multă mișcare tehnică. A fost o experiență interesantă, pentru că momentele mi-au rămas întipărite în memorie.

Ce sfaturi primeați de la Patriarhul Justinian în timpul studiilor doctorale?

Când am terminat admisibilitatea la magisteriu, prin 1962, mi s-au aprobat studiile în străinătate, la Institutul Ecumenic de la Bossey și la facultățile de teologie unde era atașat, Neuchâtel și Fribourg. De fiecare dată am luat binecuvântarea Patriarhului la plecare. Când am mers pentru o astfel de aprobare într-o zi de praznic, l-am așteptat în holul Reședinței Patriarhale. Trebuia să vină să-l conducă spre Catedrală părintele consilier Dumitru Fecioru și un alt preot slujitor, dar nu ajunseseră. Părintele Nicanor, intendentul, m-a îndemnat să-l aștept, ca să-l conducem cu toții la slujbă. Și a apărut Preafericitul Justinian foarte vesel. Când te vedea, îți lăsa sentimentul bucuriei întâlnirii. Am cerut binecuvântarea și am profitat de acest prilej de discuții. Atunci mi-a spus că întotdeauna el îi aștepta pe cei care veneau să-l conducă.

În plus, când aveam de fixat teza de doctorat, m-am dus, cu acordul părintelui profesor Coman, care era foarte apropiat de Patriarh, în parcul Reședinței Patriarhale, unde făcea celebra plimbare medicală în aer liber. Sunt momente de neuitat. Eram tânăr, dar se cobora

la nivelul meu și îmi dădea sfaturi prețioase. La început era vorba despre un proiect pe o temă legată de Sfântul Ioan Gură de Aur și a fost mulțumit, mai ales că se numea Ioan din botez. Mi-a dat sfaturi din viața sfântului, probleme de actualitate și semnificația lor la acea vreme, din celebra sa lucrare „Apostolatul social”. Ulterior tema mi-a fost schimbată, întrucât Biserica Ortodoxă purta la acea vreme un dialog cu Bisericile Vechi-Orientale, necalcedoniene, și am primit un subiect de cercetare despre doctrina hristologică a Sfântului Chiril al Alexandriei. Mai târziu aveam să fac parte din delegația Bisericii Ortodoxe Române participantă la acest dialog.

I-ați mărturisit că aveți în gând să îmbrăcați haina monahală?

El știa că am acest gând și am avut discuții mai lungi pe această temă, atunci când veneam sau plecam în străinătate. Îmi amintesc că odată mi-a pus la dispoziție mai mult de o oră de discuții despre viața monahală. Nu puteai decât să te alegi cu foarte multă îmbogățire sufletească în urma unei astfel de discuții. Întotdeauna reușea să dea sfaturi din viața lui sau din viața Bisericii la care a participat, din propria experiență.

După finalizarea studiilor, ați intrat în administrația bisericească, la Arad și Timișoara. Cum erau întâlnirile oficiale cu Patriarhul României?

Ne-am mai văzut la Alba Iulia cu ocazia sărbătoririi a 20 de ani de la reîntregirea Bisericii Ortodoxe, în 1968. Ajungând vicar eparhial, am fost de multe ori protos la slujbele mari, cum a fost instalarea Episcopului Teoctist Arăpașu al Aradului. La trecerea sa ca Mitropolit al Olteniei a participat și Patriarhul Justinian, un alt prilej de a face metanie și a vorbi cu el. Întotdeauna a dovedit o memorie deosebită. Imediat te recunoștea și îți spunea pe nume.

Am avut momente deosebite de satisfacție sufletească să discut cu Patriarhul României deși eram doar student, apoi diacon, preot și arhieru. În ajunul împlinirii a 20 de ani de patriarhat, aveam de pregătit o lucrare despre vocația sa monahală, știut fiind că a devenit călugăr din preot de mir rămas văduv. Cred că am reușit să surprind admirația sa pentru viața monahală datorită relației de duhovnicie pe care a avut-o cu un preot călugăr din zona Vâlcei. Așa mi-am alcătuit lucrarea și știu că a apreciat-o.

Când am mers la București într-o audiență cu o problemă trimisă de Mitropolitul Nicolae, l-am găsit tot în parcul reședinței, unde am avut din nou prilejul unui dialog peripatetic. Patriarhul era deja cu cineva, iar eu așteptam la distanță, împreună cu părintele Nicanor, intendentul reședinței. Când s-a apropiat la vreo zece metri, m-a zărit și m-a chemat pe nume. A fost o surpriză pentru mine, pentru că nu ne vedeam atât de des încât să consider că

mă va ține minte. M-a primit foarte bine. Întotdeauna mi-a spus mai multe decât puteam să întreb eu. Știa sufletul omului și avea o comunicare foarte directă.

L-am însoțit o dată pe Mitropolitul Nicolae Corneanu la o masă cu Patriarhul într-un cadru familial. Era însoțit de fiica sa, doamna Sibica. Fiind cel mai tânăr, eu am discutat cu nepoatele Patriarhului, iar el se amuza de dialogurile noastre copilărești.

Astăzi, sunteți singurul ierarh din Sfântul Sinod hirotonit arhieru în vremea arhipăstoririi Patriarhului Justinian. Cu ce gând îl pomeniți în rugăciunile Înaltpreasfinției Voastre?

Am văzut, față de personalitatea care apare astăzi într-o lumină foarte frumoasă și o ținută marcantă de prim ordin, că știa să fie foarte smerit. La început, eram doar un licean, apoi student în teologie, și totuși Patriarhul Justinian a avut dragostea de a coborî la nivelul meu și al altora asemenea mie, încurajându-ne și arătându-ne că ne este aproape. Așa se manifesta preocuparea sa pentru creșterea noastră duhovnicească și formarea ca slujitori ai Bisericii. Mi-a rămas în suflet într-un mod deosebit. Pentru fiecare cred că a avut o vorbă bună. Ne-a ajutat Bunul Dumnezeu să ne învrednicim de o atenție, zic eu, deosebită din partea Patriarhului.

Iată că Bunul Dumnezeu m-a ajutat să le fac pomenire multor oameni mari din Biserica noastră plecați de mult la Domnul și să-i port în gând și la rugăciune. Pe Patriarhul Justinian l-am cunoscut direct și m-am învrednicit de atenția sa. La împlinirea unui soroc important, îmi exprim recunoștința și înalt rugăciune lui Dumnezeu să-l așeze în lumina cea neînserată a Împărăției Sale pe cel care merită să fie așezat și în lumina noastră, a oamenilor. În vremea aceea, Patriarhul Justinian a însemnat mult pentru Biserica Ortodoxă Română și toți recunoșteau că i se datorează multe pentru modul cum știa să lucreze cu cei din jur și cu oamenii vremii.

Alexandru BRICIU

ȘTIRI

Sărbătoarea hramului Facultății de Teologie din Arad

Fidelă tradiției școlilor teologice din Patriarhia Română, care serbează în chip deosebit prăznuirea Sfinților Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea” din cadrul Universității „Aurel Vlaicu” din Arad a desfășurat un program liturgic și teologic-cultural în ziua de 30 ianuarie 2017, cu ocazia acestui hram.

Astfel, cu binecuvântarea și cu participarea Înaltpreasfințitului Arhiepiscop dr. Timotei Seviciu, a fost săvârșită slujba Sfintei Liturghii în vechea Catedrală a orașului, aici fiind prezenți: cadrele didactice, studenții, elevii și ostenitori ai școlilor teologice arădene, atât ai instituției academice amintite cât și a Seminarului Teologic arădean.

La vremea predicii, ÎPS Sa a evocat câteva din bogatele semnificații ale acestei sărbători, puse sub genericul „Unitate în mărturisirea Tradiției Bisericii”: „Pomenirea acestei troițe de arhierii arată necesitatea păstrării tradiției celei vii a Bisericii, în care Hristos, ieri și azi și în veci este același, ceea ce ni revelează ca buni îndrumători în viața și învățătura noastră, întru unitatea Trupului lui Hristos-Biserica Sa. Tocmai de aceea, textul evanghelic propus a se citi astăzi vorbește de șfeșnicul care se pune într-un loc de unde să lumineze tuturor celor din casă și nu sub obroc. De aici înțelegem că acești corifei ai Părinților Bisericii, prin viața și teologia lor, au rămas ca făclii luminătoare peste veacuri. De aceea și noi suntem chemați să păstrăm dreapta credință a Bisericii și să o arătăm lumii”.

La finalul slujbei liturgice a fost oficiat un parastas pentru ierarhii, dascălii, ctitorii, absolvenții și ostenitorii școlilor teologice arădene, care, peste veacuri, au purtat lumina învățăturii lui Hristos Domnul.

Festivitățile au continuat în Aula Facultății, unde s-au desfășurat celelalte activități programate. În deschiderea acestora, părintele decan, Pr. Prof. Dr. Cristinel Ioja a mulțumit invitaților prezenți: ÎPS Timotei, Arhiepiscopul Aradului, doamnei rector Ramona Lile, pentru tot sprijinul acordat Facultății de Teologie, concretizat în multiplele amenajări ale spațiilor de învățământ, acestea arătându-se acum ca adecvate procesului academic.

Invitată la cuvânt, doamna rector a mulțumit pentru invitație, felicitând pe IPS Arhiepiscop Timotei, cât și conducerea Facultății din Arad, pentru dezvoltarea acestei instituții venerabile, ceea ce duce firesc și la creșterea prestigiului Universității. De asemenea, a fost manifestată dorința de rodnică colaborare și în continuare între Universitate și Arhiepiscopie, întru promovarea valorilor comune.

Părintele prof. Călin Teuca, directorul seminarului arădean a evocat, la rândul-i, aceeași bucurie a conlucrării dintre cele două instituții teologice.

Disertația îndătinată a aparținut părintelui arhidiacon

asistent drd. Tiberiu Ardelean, fiind pusă sub genericul Rugăciunile dipticelor după Prefacere – asemănări și deosebiri în cele două Liturghii, a Sf. Ioan Gură de Aur și a Sf. Vasile cel Mare. Din cele prezentate amintim aici următoarele: „Observăm că în rugăciunea dipticelor din cele două părți principale ale Liturghiei, se cere ca Dumnezeu să primească mijlocirile sfinților pentru noi „pentru ale căror rugăciuni, cercetează-ne pe noi, Dumnezeule”. Dacă Sf. Ioan ne dă două direcții foarte clare și foarte bine delimitate, cea a mulțumirii și cea a cererii, Sf. Vasile cel Mare stilizează într-un mod direct, textul rugăciunii dipticelor, claritatea și acuratețea sensului pomenirii sfinților este scutită de orice fel de interpretare”.

Apoi, a urmat un scurt moment artistic în care au fost recitate, de către elevii seminariști, trei texte emblematic din cei trei mari părinți sărbătoriți, intercalate de trei piese corale interpretate de corala bărbătească a Facultății, condusă de arhid. asist. drd. Tiberiu Ardelean.

Cuvântul de încheiere a aparținut ÎPS Arhiepiscop Timotei, care a mulțumit lui Dumnezeu pentru această unitate dintre Biserică și Școală, cât și pentru dăinuirea acestei comuniuni, spre care trebuie să tindem mereu. Ea dă mărturie și despre unitatea noastră națională, de care s-a făcut pomenire de curând. Tocmai de aceea hramurile catedralelor din țară sunt închinare acestei serbări a unității, sugerate atât de cea a Sfintei Treimi (Arad și Sibiu) cât și de cea a Sfinților Trei Ierarhi (Iași și Timișoara). Tot în acest context, Chiriariul, ca unul ce și-a făcut studiile la Institutul Teologic din București sub arhipăstorirea regretatului Patriarh Justinian, s-a referit, în acest an comemorativ, la grija pe care a avut-o permanent față de învățământul teologic, cinstind în mod deosebit praznicul de astăzi.

Vecernie cu Litie și concert în cinstea Sfinților Trei Ierarhi

Duminică seara, 29 ianuarie 2017, în ajun de sărbătoare a Sfinților Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului a săvârșit slujba Vecerniei cu Litie în Catedrala arhiepiscopală din Arad, înconjurat fiind de un sobor de preoți și diaconi și în prezența a numeroși credincioși.

Cu acest prilej, la finalul slujbei, cu binecuvântarea și în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Timotei, Grupul vocal „Trifon Lugojan” din Arad, dirijat de studentul Marinel Roz, a susținut un concert închinat Sfinților Trei Ierarhi, Întâmpinării Domnului și marelui poet Mihai Eminescu. Prezentarea concertului a fost făcută de către părintele Gheorghe Gogan, preot slujitor la Catedrala arhiepiscopală.

După susținerea concertului, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei a adresat un cuvânt de mulțumire tuturor celor prezenți: organizatori, interpreți și ascultători, pentru râvna dovedită prin faptul că la sfârșitul unei perioade sărbătorești, începând cu Nașterea și sfârșind cu Întâmpinarea Domnului, făcând prezentul popas prin împletirea în program și piese ale sărbătorilor laice ce ilustrează legătura Bisericii cu țara și poporul,

adică, Ziua culturii naționale, odată cu cea a nașterii Luceafărului poeziei românești și Unirea Principatelor. Aceasta tocmai de ziua Sfinților Trei Ierarhi, amintind duhul treimic ce a unit mereu în istorie marile Provinciile românești, a subliniat Înaltpreasfinția Sa.

Slujire arhierescă în biserica din incinta Spitalului Județean Arad

În Duminica a 17-a după Rusalii (a Cananeencei), Înaltpreasfințitul Părinte Dr. Timotei Seviciu, Arhiepiscopul Aradului a slujit la biserica cu hramul „Sfânta Cuvioasa Parascheva”, din incinta Spitalului Clinic Județean de Urgență Arad.

Cu acest prilej, Ierarhul a săvârșit Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie în prezența a numeroși credincioși, fii duhovnicești ai preotului misionar Ciprian Vasile Cucu, slujitor al acestui sfânt lăcaș, a bolnavilor din spital dar și reprezentanți din partea instituției medicale.

Cuvântul de învățătură al Înaltpreasfinției Sale a fost pus sub titlul „Universalism creștin”, legat de însușirea sobornicității Bisericii, susținând că Dumnezeu cheamă pe toți la mântuire indiferent de religie, limbă, neam, stare și altele (cf. Matei 15; 2 Cor. 6; 7). Apelul și la regnul animal sau vegetal prezent în textul scripturistic duminical, pentru ilustrarea unor însușiri sau defecte comune și persoanelor e obișnuit în cultura veche cu scopul pedagogic, adică instructiv și educativ, spre a arăta în chip decent obligația umană de a purta de grijă firii înconjurătoare, creație a lui Dumnezeu, continuând o lucrare sfântă de conservare sau însănătoșire a vieții. Într-un cadru de asistență socială sau medicală se găsește o mai atentă aplicare a îngrijirii sănătății în vederea binelui general. Înlăturarea deosebirilor dintre oameni spre urmarea năzuințelor de mai bine prin buna folosire a darurilor primite de la Dumnezeu a definit mereu lucrarea Mântuitorului în lume, a subliniat Chiriariul arădean.

La finalul slujbei, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei a sfințit racla cu moaștele Sfântului Grigorie de Nazianz primite în dar de la Eminentă Sa Cardinalul Angelo Comastri, Vicarul General al Sanctității Sale pe lângă Cetatea Vaticanului. Cu acest prilej Chiriariul a arătat în cuvântul său că în ajunul sărbătorii Sfinților Trei Ierarhi, care reprezintă și principalele misiuni ale Bisericii, sfințirea noii racle reamintește ca pilduitoare viața și învățătura marelui Părinte bisericesc în slujirea lui Dumnezeu spre folosul oamenilor.

După acest moment, Înaltpreasfinția Sa a transmis tuturor credincioșilor prezenți, conducerii Spitalului arădean, precum și bolnavilor de pe paturile de suferință, purtarea sa de grijă, rugând totodată pe Bunul Dumnezeu pentru toți cei care se ostenesc în cadrul acestei instituții medicale.

Știrile au fost preluate de pe site-ul episcopiaaradului.ro

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte de onoare: ÎPS. Dr. TIMOTEI SEVICIU, Arhiepiscop al Aradului
Redactori coordonatori: Pr. IOAN TULCAN, Pr. CRISTINEL IOJA
Secretari de redacție: Pr. ADRIAN MURG, Diac. CAIUS CUȚARU
Administrație: Pr. FILIP ALBU, Pr. LUCIAN FARCAȘIU

Articolele și corespondența se trimit pe adresa redacției:
Str. Academia Teologică, nr. 9, Arad
Tel/Fax: 0257-285.855, calea.mantuirii@yahoo.com
Tipărit la Poudique srl Arad.
ISSN: 1582-1951; Preț: 1 leu
Costul unui abonament este de 50 lei anual.